

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Stručni skup ravnatelja
osnovnih i srednjih škola i učeničkih domova

Izazovi državne mature nakon sedam godina provedbe

Zlatko Zadelj,
načelnik Odjela za organizaciju i provođenje ispita

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Državni stručni skup ravnatelja osnovnih i srednjih škola i učeničkih domova

Sadržaj izlaganja:

1. Uvod
2. Izazovi državne mature

Nema brojčanih podataka!

Državna matura

Pravilnik o polaganju državne mature

Članak 1.

- Srednjoškolsko obrazovanje učenika gimnazijskih programa završava polaganjem državne mature
- Ispite državne mature mogu polagati i učenici u strukovnim i umjetničkim programima obrazovanja koji traju najmanje četiri godine i čije srednjoškolsko obrazovanje završava izradbom i obranom završnoga rada u organizaciji i provedbi škole.

Članak 2.

- Ispiti državne mature na standardizirani se način provode u cijeloj državi u isto vrijeme i pod jednakim uvjetima i kriterijima za sve učenike odnosno pristupnike.

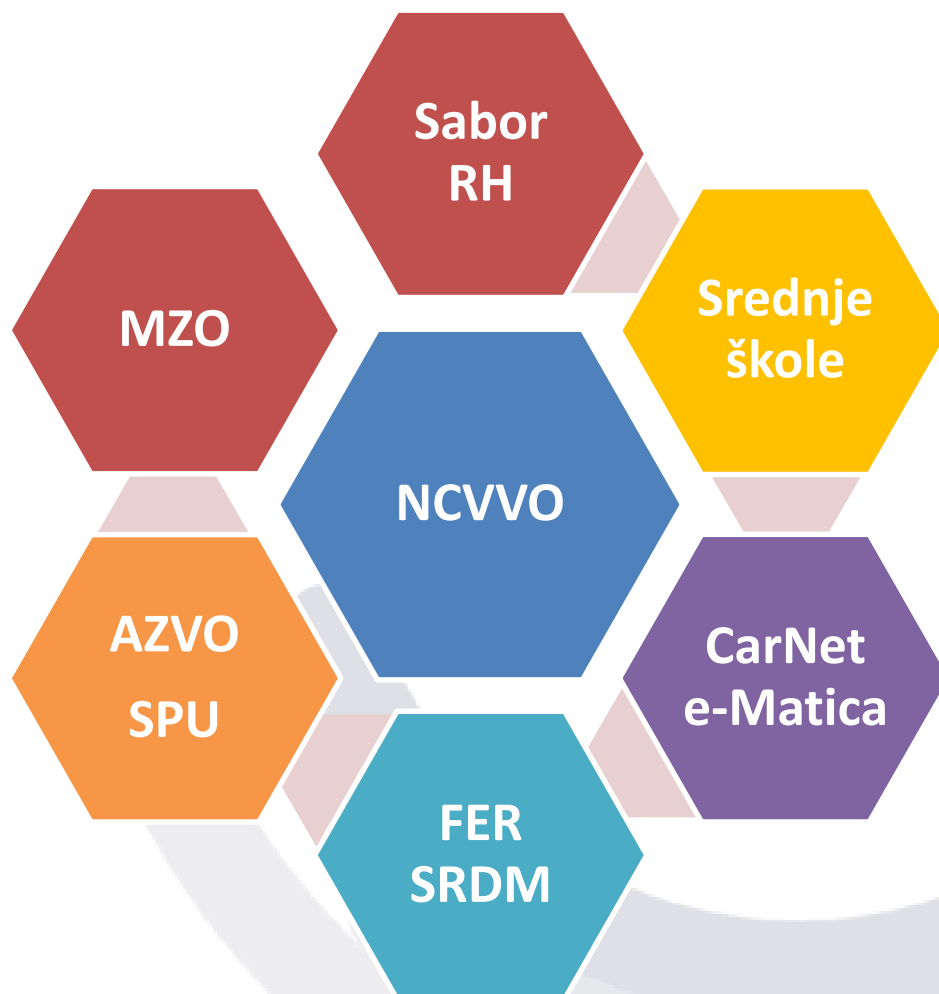

Kontekst u kojemu se pojavljuje državna matura i razlozi uvođenja

- provode se **školske mature**, ali završne ocjene **nisu usporedive**
- u važećim NPP-ima nije navedeno što učenik mora znati i moći na kraju obrazovnoga ciklusa (**nema obrazovnih ishoda ni propisanih standarda**)
- svi fakulteti provode **vlastite prijemne ispite** i to prema svojim pravilima (sadržaj, način, termin, cijena ispita...).

Složenost procesa državne mature

Izazov ostvarivanja jednakih uvjeta provedbe

Pravilnik o polaganju državne mature i pravila Centra

- **jedinstvene procedure** pripreme i provedbe ispita u školi (školski ispitni koordinator i školsko ispitno povjerenstvo)
- **sadržaj ispitivanja** određen je popisom obrazovnih ishoda u ispitnim katalozima
- stručne radne skupine **ažuriraju** zastarjele programe i prevode ih u obrazovne ishode modernizirajući time cijeli proces vrednovanja pa time i proces poučavanja
- objavljeni provedeni ispiti postaju **zamjena za nepostojeće standarde**, pomažu nastavnicima u određivanju ishoda poučavanja.

Korištenje rezultata ispita državne mature za rangiranje na visoka učilišta

- fakulteti **koriste rezultate pri rangiranju** zahtijevajući položene ispite obveznoga dijela i poneki ispit izbornoga dijela državne mature s različitim udjelima u ukupnom bodovanju
- ispiti **nisu klasifikacijski**
 - izrađuju se prema SŠ NPP-u, a ne prema zahtjevima fakulteta
 - provode se neovisno o tome koriste li se rezultati za upis na fakultet
 - ni za jedan studijski program ne rangiraju se pristupnici samo na temelju rezultata jednog ispita
- zbog svojstava diskriminativnosti mogu **doprinijeti rangiranju** pristupnika.

Izazov dvojake uloge državne mature

- ispiti se izrađuju **prema SŠ NPP-ima**, vrednuju učenička postignuća na kraju srednjoškolskoga obrazovanja
- fakulteti prepoznaju njihovu vrijednost pa ih koriste u dijelu razredbenoga postupka, a moguće ih je koristiti i u druge svrhe
- pri izradi ispita traži se **suradnja s fakultetima** radi kvalitete ispitnih sadržaja i njihove relevantnosti
- ako postoji **raskorak između završnosti i ulaznosti**, tome nije uzrok državna matura već ga ona detektira i ukazuje na potrebu povezanosti i cjelovitosti obrazovnoga sustava.

Izazov „pravednosti” državne mature

- **različite polazišne pozicije** učenika strukovnih škola i gimnazijskih programa
- temeljna postavka **gimnazijskoga programa** jest priprema za studij
- temeljna postavka **strukovnoga programa** jest osposobljenost za određenu struku, učenici **se mogu preusmjeriti**, ali je za to potrebno vrijeme i dodatna edukacija (pojava strukovnih gimnazija)
- problem **vertikalne prohodnosti**, a ne pravednosti
- **Dodatak Ispitnomu katalogu iz Hrvatskoga jezika** za državnu maturu u školskoj godini 2016./2017. koji se odnosi na eksperimentalne strukovne kurikulume za stjecanje strukovnih kvalifikacija

Izazov ingerencije i dosega državne mature

- **mijenja paradigmu** poučavanja (usredotočenost na učenika) i odnos nastavnik-učenik
- **vrši utjecaj** na proces poučavanja, na udžbenike i pomoćnu literaturu, na način vrednovanja učeničkih uradaka, pojavljuju se pripreme za polaganje ispita državne mature – školske i komercijalne
- uvelike **pridonosi transparentnosti** procesa u sustavu obrazovanja (poučavanja, vrednovanja učeničkih uradaka, upisnih politika i dr.) i snažan je **antikorupcijski** element.

Izazov ingerencije i dosega državne mature

- ispitima državne mature **ne može se vrednovati sve** ono što učenik stječe tijekom srednjoškolskog obrazovanja (vrijednosti, stavove, suradnički odnos, timski rad, prezentacijske vještine, vještine IKT-a, nadarenost i dr.)
- nužnost vanjskoga vrednovanja odgojno-obrazovnoga sustava
- **sustavan razvoj** ispita državne mature (**rekonceptualizacija** državne mature).

Izazov rangiranja škola na temelju rezultata državne mature

- škole koje nastoje **napredovati u kvaliteti** žele biti vrednovane od neovisnoga tijela i usporediti se s drugima radi unapređenja svojega rada
- rezultati državne mature **ne mogu služiti u svrhu rangiranja škola**
(nedostaju **ulazni rezultati, SES** i dr.)
- izvrsna pomoć pri **samovrednovanju**
- izazov **anonimnosti rezultata** učenika
(Zakon o tajnosti podataka).

Izazov izrade ispita za učenike s teškoćama i pripadnike nacionalnih manjina

- postavljen vrlo vrijedan **model prilagodbe ispitne tehnologije** radi usporedivosti rezultata učenika
- broj učenika se povećava tijekom godina, ali još ne doseže pretpostavljeni postotak
- **izazov izrade ispita za pripadnike nacionalnih manjina**
- velik i izazovan posao prevođenja ispita na jezike nacionalnih manjina
- mali broj osoba koje mogu prevesti stručni tekst pojedinoga predmeta na jezik nacionalne manjine.

Izazov sigurnosti ispitnih materijala i izazov prepisivanja

- Izjave o tajnosti i postrožena sigurnosna pravila Centra
- kontinuirano **povećanje sigurnosti** ispitnih materijala (smanjenje broja ljudi uključenih u pripremu ispita, ispitni materijali zapakirani u plastičnu foliju, isporuka esejskih zadataka na dan provedbe)
- ispiti državne mature **nisu ispiti samo** NCVVO-a, već cijeloga odgojno-obrazovnog sustava
- NCVVO ne može spriječiti prepisivanje = **kultura kvalitete.**

- **(ne)objavlivanje provedenih ispita** – želja za što većom transparentnošću

Negativne posljedice

- skupi jednokratni ispiti, opasnost da se uči za ispit
- nije dugoročno održivo
- odabir **osnovne razine predmeta za gimnazijalce**
- **e-ocjenjivanje, e-ispitivanje**
- veliki broj izbornih predmeta s **malim brojem pristupnika** (jesenski rok)
- **ispit slušanja** u stranim jezicima
- i dr.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Državni stručni skup ravnatelja osnovnih i srednjih škola i učeničkih domova

Hvala na pozornosti!

zlatko.zadelj@ncvvo.hr

